

POSUDOK

k návrhu na vymenovanie doc. PhDr. Martina Hetényiho, PhD.
za profesora v odbore História

Doc. PhDr. Martin Hetényi, PhD. patrí ku generácii slovenských historikov, ktorá absolvovala štúdiá v slobodných spoločenských podmienkach po novembri 1989, generácie nezaťaženej predchádzajúcim politickým vplyvom, generácie usilujúcej sa o objektívne spracovanie zložitých otázok slovenských dejín 20. storočia. Vo vedeckom prostredí začal aktívne pôsobiť v roku 2002, keď ukončil svoje vysokoškolské štúdiá na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre v odbore história-politológia. Jeho vedecká práca sa spočiatku zamerala na problematiku postavenia maďarskej národnostnej menšiny na Slovensku, čo dokladá jeho dizertačná práca *Maďarská menšina v Slovenskej republike v rokoch 1939 – 1945* obhájená v roku 2006. Ide o prvý pokus slovenskej historiografie systematicky a komplexne spracovať dejiny maďarskej národnostnej menšiny v období prvej Slovenskej republiky. Touto prácou M. Hetényi ukázal, že má nielen ambíciu, ale aj schopnosti venovať sa zložitým témam z dejín 20. storočia. Problematike maďarskej menšiny, resp. slovensko-maďarským vzťahom v rokoch 1938 – 1945 ostal verný aj v ďalšom období, o čom svedčí jeho bohatá publikačná činnosť. Osobitne tu treba spomenúť dve monografie: *Slovensko-maďarské pomedzie v rokoch 1938 – 1945* (2008) a *(Zjednotená) Maďarská strana na Slovensku 1939 – 1945 : Politické pomery maďarskej menšiny po Viedenskej arbitráži* (2011). V prvej z uvedených monografií sa sústredil na mimoriadne napäté pomery, ktoré vládli na slovensko-maďarskom pomedzí, kde sa stretávali záujmy Maďarska a Slovenska. Na základe dôkladného archívneho výskumu sa mu podarilo podať podrobný a plastický obraz oblastí, v ktorých v dôsledku zmeny hraníc po prvej Viedenskej arbitráži došlo k prudkým sociálnym, politickým a kultúrnym zmenám. Zameril sa tu na otázku pohraničného styku medzi Slovenskom a Maďarskom, slovenských utečencov, vyhostenia Maďarov zo Slovenska, pašovania, cezhraničnú propagandu a iné. Podarilo sa mu zdokumentovať, ako sa zmena hraníc odrazila na živote obyvateľstva v skúmaných regiónoch. Ďalšia uvedená monografia zachytila dejiny Maďarskej strany na Slovensku. Autorovi sa v nej podarilo podať obraz politickej strany v zmenených štátoprávnych a politických pomeroch. Zaoberal sa jej postavením v politickom živote Slovenska, štruktúrou, osobnosťami, členskou

základňou, aktivitami a ideológiou. Podarilo sa mu vystihnúť pôsobenie tejto strany počas prvej Slovenskej republiky v realite politiky reciprocity vo vzájomnom vzťahu k Maďarsku. Do tejto tematickej oblasti vedeckej tvorby inauguranta patrí aj jeho najnovšia monografia *The City and Region Against the Backdrop of Totalitarianism* (2018), ktorú vydal v spoluautorstve s ďalšími tromi autormi. Táto práca približuje v zhutnenej podobe dejiny prvej Slovenskej republiky a zaoberá sa životom v Nitre počas existencie tohto štátneho útvaru. Hoci sa Doc. M. Hetényi sústreďuje primárne na politické dejiny, každá z jeho monografických prác je ukotvená v konkrétnom regionálnom prostredí. Autor pritom nestráca zo zreteľa širší kontext slovenských i stredoeurópskych dejín. Toto zameranie je zrejmé aj z jeho vedeckých štúdií. Ďalšia časť tvorby M. Hetényiho sa zameriava na výskum kultúrneho dedičstva sv. Konštantína-Cyrila a Metoda v moderných dejinách. Z diel z tejto oblasti jeho tvorby je najdôležitejšia štúdia *On problems with the perception of the Cyrillo-Methodian cult in the modern history of Slovakia* (2017).

Všetky monografické práce Doc. PhDr. M. Hetényiho, PhD. sú založené primárnom archívnom výskume v domácich i zahraničných archívoch a na znalosti relevantnej domácej i zahraničnej odbornej literatúry. Predstavujú dôležitý príspevok k poznaniu dejín Slovenska v 20. storočí, ale zároveň aj regionálnych a stredoeurópskych dejín. Kvalita monografických a vedeckých štúdií inauguranta spĺňa kritériá kladené na tento typ prác.

Rozsah vedecko-výskumnej činnosti Doc. PhDr. M. Hetényiho, PhD. dokumentuje jeho účasť v grantových projektoch. Inaugurant viedol jeden medzinárodný projekt a bol spoluriešiteľom dvoch medzinárodných grantových projektov. Ďalej bol zodpovedným riešiteľom dvoch domácich grantových projektov a riešiteľom deviatich projektov. V súčasnosti je spoluriešiteľom troch prebiehajúcich projektov. Spomenúť treba aj 19 ďalších grantových projektov z grantového systému ministerstva kultúry, ministerstva školstva, Nitrianskeho samosprávneho kraja, Mesta Nitry a ďalších. Osobitne by som chcel zdôrazniť prínos inauguranta k bádaniu v oblasti cyrilo-metodského kultúrneho dedičstva. S jeho účinnou pomocou sa vybudoval Ústav pre výskum kultúrneho dedičstva Konštantína a Metoda Filozofickej fakulty UKF v Nitre, ktorý bol založený v roku 2007. Pritom Doc. Hetényi ho viedol ako riaditeľ v rokoch 2009 – 2014. Tento ústav v súčasnosti patrí k etablovaným pracoviskám, ktoré udržiavajú kontakty s historickými a slavistickými inštitúciami doma a v zahraničí. Inaugurant preukazuje kontinuitu svojej vedecko-výskumnej i pedagogickej činnosti. Pravidelne sa zúčastňuje medzinárodných i domácich vedeckých podujatí (konferencie, semináre), absolvoval viacero výskumných a prednáškových pobytov v zahraničí. Doc. PhDr. M. Hetényi, PhD. je rešpektovanou osobnosťou v domácej i zahraničnej vedeckej komunite. Je členom viacerých redakčných rád a vedeckých grémií.

Po komplexnom posúdení diela a vedecko-výskumnej činnosti Doc. PhDr. Martina Hetényiho, PhD. konštatujem, že jej vedecká, odborná, pedagogická a popularizačná práca inauguranta dosahuje požadovanú odbornú úroveň a spĺňa stanovené kritériá na vymenovanie za profesora na Filozofickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre. Preto odporúčam, aby bol inaugurovaný a vymenovaný za profesora v odbore História.

Bratislava 16. marca 2021

prof. PhDr. Róbert Letz, PhD.